

Udgivet 06.09.2023

Ensilerings- og konserveringsmidler til øko-foder og drikkevand - sådan må de bruges

Økologiske landmænd må gerne bruge syre til konservering herunder ensilering og crimpning, og økologivejledningen indeholder en positivliste.

Af Birgit Ingvorsen

Økologireglerne er dog ikke alene – der er en omfattende lovgivning for tilsætningsstoffer til foder og vand. For blot at nævne nogle: Foderlovgivningen, Tilsætningsstofforordningen, Foderhygiejneforordningen, Miljøstyrelsens regler og regler om lægemidler. Når det virker som "for meget", så er det værd at huske på, at netop denne lovgivning er med til at sikre den høje fødevareresikkerhed, som giver adgang til attraktive eksportmarkeder.

HACCP- og GMP-registrering giver forskellige muligheder

Propionsyre og myresyre til ensilering må gerne bruges af både økologiske og konventionelle landmænd med en basisregistrering som såkaldt GMP-landbrug. Hvis den økologiske landmand eller maskinstationen er HACCP-registreret, må de også bruge myresyre, propionsyre, eddikesyre og mælkesyre til konservering, ensilering og crimpning.

Enzymer, gær og bakterier (gmo-frie) må desuden også bruges af økologer til ensilering, hvor der ikke er krav om HACCP-registrering.

Tilsætningsstoffer som er tilladt til øko-ensilage

Når vejrforholdene ikke tillader en passende gæring, kan tilsætningsstoffer bruges ved ensilering.

Tilladte tilsætningsstoffer til øko-ensilage (bilag 3, del B, (1) (6). Landbrugsstyrelsen (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion/>))

- 1k236 Myresyre
- 1k237 Natriumformiat
- 1k280 Propionsyre
- 1k281 Natriumpropionat

Alle fodermidler, der indgår i et ensileringsmiddel, skal være af økologisk oprindelse, hvis de skal indgå, og ensileringsmidlet skal bruges på økologiske bedrifter. Det gælder f.eks. for disse fodermidler.

Eksempler på ensileringsmidler af økologisk oprindelse:

- Sukker/dextrose
- Melasse
- Valle
- Sukkerroesnitte
- Kornmel

Dog må ikke-økologisk melasse, urter og krydderier udgøre op til 1 pct. af det enkelte dyrs foderration i tørstof pr. år, hvis det ikke er tilgængeligt i økologisk form.

Mineralske fodermidler og øvrige fodertilsætningsstoffer kan indgå, hvis de fremgår af "positivlisten" over tilladte ikke-økologiske foderstoffer - bilag 3 i Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion. Herunder f.eks. havsalt og ubehandlet stensalt.

Konserveringsmidler, der må benyttes på øko-bedrifter

HACCP-registrering er et krav ved brug af konserveringsmidler på økobedriften.

Konserveringsmidler tilladt på øko-bedrifter med HACCP-registrering

(bilag 3, del B (1) (1). Landbrugsstyrelsen) (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion/>)

- E 200 Sorbinsyre
- E 236 Myresyre
- E 237 Natriumformiat
- E 260 Eddikesyre
- E 270 Mælkesyre
- E 280 Propionsyre
- E 330 Citronsyre

Ludbehandling (soda/NaOH) til korn/majs er ikke tilladt for økologer. Økologerne kan i stedet vælge at crimpe kornet, hvilket kan være et alternativ til ludbehandling.

Læs mere om:

[Crimping af korn \(landbrugsinfo.dk\)](#)

(https://www.landbrugsinfo.dk/public/4/f/3/foder_fodring_crimping_af_korn)

[Crimping eller propionsyrebehandling af hestebønner i hæftet Økologiske hestebønner i mark og stald \(pdf, 20 sider, landbrugsinfo.dk\)](#)

(https://www.landbrugsinfo.dk/-/media/landbrugsinfo/public/c/5/0/oeko_hesteboenner_lille.pdf)

Registrering som GMP- eller HACCP-bedrift

Foderhåndtering kræver, ifølge Foderhygiejneforordningen, at alle, som håndterer foder, skal være registreret i Fødevarestyrelsen. De fleste bedrifter kan nøjes med en basisregistrering (GMP-landbrug). Hvis der anvendes tilsætningsstoffer i ren form eller forblandinger til dyrene, skal bedriften imidlertid registreres som HACCP-landbrug.

Brug af syrer kræver stort set altid HACCP-registrering, uanset om de bruges til konservering eller ensilering. Brug af propionsyre/myresyre til ensilering/crimping er dog undtaget.

HACCP er en risikoanalyse af kritiske kontrolpunkter i produktionen. Du skal selv ansøge om at blive registreret som HACCP-landbrug hos Fødevarestyrelsen. Eventuelt krav om HACCP skal fremgå af mærkningssedlen.

HACCP står for Hazard Analysis and Critical Control Points.

GMP står for Good Manufacturing Practice. På dansk gode arbejdsgange eller god produktionspraksis.

Syre i foder eller vand til grise reducerer risiko for salmonella

Brug af organiske syrer i foder eller vand har vist sig at kunne reducere forekomsten af salmonella, da syrer har en bakteriedræbende effekt som følge af et lavt pH. Salmonella er derfor en god grund til at overveje syretilsætning til enten foder eller vand. Lovgivningen om dette er kompleks, og det er nødvendigt at sikre sig, at alle regelsæt overholdes.

Det anbefales at bruge et godkendt blandingsprodukt til drikkevandet eller et godkendt tør-syreprodukt i foderet. Det tør-syreprodukt, der anvendes i foderet, kan enten være et rent produkt eller et blandingsprodukt.

Overordnede regler for brug af syre på øko-svinebedrifter

- Tilsætning af rene syrer (typisk myresyre) til drikkevandet er ikke tilladt – heller ikke i den konventionelle produktion
- Tilsætning af rene syrer, f.eks. myresyre til foder er tilladt, men kræver HACCP
- Tjek det konkrete produkt
- Vær opmærksom på, at Benzoesyre ikke er tilladt i økologi
- Blandingsprodukter med syre kan være tilladt at tilsætte til foderet eller drikkevandet

Yderligere information og vejledning

- Vejledning om økologisk jordbrugsproduktion - Landbrugsstyrelsen, bilag 3 (lbst.dk) (<https://lbst.dk/tvaergaaende/oekologi/jordbrugsbedrifter/vejledning-om-oekologisk-jordbrugsproduktion/>)
- Forblandinger og tilsætningsstoffer kræver HACCP (landbrugsinfo.dk) (https://www.landbrugsinfo.dk/basis/e/f/5/foder_fodring_forblandinger_og_tilsaetningsstoffer_kraever_haccp)

Listen over markedsførte ensileringsmidler i Danmark giver svar på, hvordan de forskellige typer ensileringsmidler virker. Se også SEGES' anbefaling i forhold til ensileringsmidler. Midler i listen markeret med Ø - må ifølge firmaet anvendes på økologiske jordbrug.

Ensileringsmiddel – kun i særlige tilfælde (landbrugsinfo.dk)

(https://www.landbrugsinfo.dk/basis/8/4/9/foder_fodring_oversigt_ensileringsmidler)

Fodersikkerhed, foderhygiejne, fodertilsætningsstoffer m.v. (foedevarestyrelsen.dk)

(<https://foedevarestyrelsen.dk/foder/fodersikkerhed>)

STØTTET AF

Promilleafgiftsfonden for landbrug

For mere information

Birgit Ingvorsen

Chefkonsulent

Regler, tilskud

+45 23 74 37 98

biin@icoel.dk